

Зг 1089

ИЗДАЊА МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ.

НАША ИНДУСТРИЈА И ЗАНАТИ

ЊИНЕ ОСНОВИЦЕ, СТАЊЕ, ОДНОСИ, ВАЖНОСТ,
ПУТЕВИ, ПРОШЛОСТ И БУДУЋНОСТ.

І. ДЕО.

ОД

МИЛИВОЈА М. САВИЋА

НАЧЕЛНИКА МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ.

САРАЈЕВО

ЗЕМАЉСКА ШТАМПАРИЈА

1922.

ЦЕНА 20 ДИНАРА.

ПРЕДГОВОР.

По ослобођењу и уједињењу почевши рад у новозаснованом Министарству Трговине и Индустрије брзо смо увидели, да је неопходно нужно за свој рад и обавештење других извршити детаљну анкету привредног стања у земљи. Ово зато, што привредно стање целе земље није било познато ни најобавештенијим, а привредни кругови из разних крајева нису се узајамно ни лично ни пословно познавали. Требало је прво себе обавестити, па онда покушати и друге обавестити. Ова обавештења смо скупљали лично од привредника, који су долазили послом у Београд, или које смо у својим званичним путевима упознали, иначе смо се послужили писменом анкетом. Писмена анкета је вршена преко Комора, Савеза Индустијалаца и Занатлија, Покрајинских Одељења Министарства Трговине и Индустрије, других Министарстава и њихових органа, нарочито полицијских власти, или су тражени подаци директно од приватних предузећа и то целе 1919. до половине 1920. године и онда друге половине 1921. године. Подаци су стизали како кад и како од кога, или довољни или јако мршави, или се у опште нису ни добили. Подаци су морали често да се проверавају. Скупљање података било је необично тешко, јер има доста предузећа, која не желе да дају детаљан извештај о свом раду.

Када смо сматрали да смо довољно обавештени, да би смо могли дати једну мало јаснију слику о једној привредној грани, ми смо почели да пишемо, да би јавност обавестили. У овоме писању су сметали интензиван званичан рад у 1919/20. години, као и дуготрајна болест у јесен 1920. године. Подаци за чланке написане 1920. год. већином су из 1919/20. године, а за годину 1921. су узети у обзир у неколико и подаци из 1921. године.

Већина чланака је писана 1921. год. и то по опорављењу од дуге болести од почетка маја 1921. године. Како је који чланак био написан штампан је у Трговинском Гласнику и Југословенском Лојду, да би се јавност обавестила. Чланци су лепо примљени у јавности и изражена је жеља од Дубровачке Трговачко Обртничке Коморе и привредника, да се укупно издаду. Тим је жељама одговорено овим издањем, које излази као државно издање према решењу Господина Министра Трговине и Индустије Др. М. Спаха, на чему му најсрдачније благодаримо.

Као што се из прегледа види, нису у овом издању описане све индустрије, јер су неке описане, а неке нису, што долази од тога, како се је имало података и стигло да напише. Исто тако су описане основице за индустрију, а о самој индустрији није писано, као што је случај са индустријом конзерви итд., јер док је писано о воћу, поврћу и стоци, као основицама, о самој индустрији није: о њој ће бити говора у другом делу. Остале индустрије описаће се у другој књизи.

Ред чланака у овој књизи одговара у главном излагању робе у нашој царинској тарифи.

Желело се, да се даде брзо што више и боље, у колико се постигло, то је на читаоцима да суде. Али опет се надамо, да ће ова књига послужити што бољем познавању наше индустрије и заната и њине важности, и тиме познавању наше земље и њеном добру.

У Београду, јануара 1922.

Писац.

САДРЖАЈ.

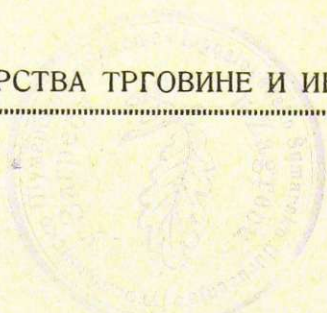
	Страна
1. Производња поврћа код нас	1
2. Производња i izvoz voća kod nas	6
3. Гајење лана у нашој земљи	10
4. Производња куделје у Војводини	13
5. Производња кудеље и ужарије у Србији	17
6. Обделаванје памука у Јужној Србији	22
7. Гајење памука у Малој Азији	24
8. Гајење пиринча код нас	29
9. Наша производња тудане и мленене паприке у северном Банату	31
10. Наша производња alkohola	34
11. Производња алкохолних пића осим вина код нас	38
12. Производња вина код нас	41
13. Дестилација коњака у Шаранту	43
14. Производња сирчета у нашој земљи	51
15. Наша производња квасца	53
16. Наша pivarska industrija	55
17. Производња кафених примеса и заменица	58
18. Производња hmelja kod nas	60
19. Искоришћење црног бора у луч, катран, терпентинско уље и колофонију код нас	62
20. Експлоатација наших минералних вода за пиће	65
21. Производња скробца из кукуруза код нас	68
22. Ribolov i gajenje riba kod nas	70
23. Гајење говеда код нас и извоз говеда	75
24. Гајење оваца i koza kod nas	80
25. Гајење оваца у Војводини	82
26. Гајење, prerada i izvoz svinja i svinjskih proizvoda	83
27. Производња живине и трговина са живином, јајима и перјем у Банату и Бачкој	89
28. Гајење i izvoz divljači za jelo	93
29. Гајење камила у Дојрану	94
30. Гајење bivola u Južnoj Srbiji	94
31. Гајење пчела и извоз меда и воска из земље	95
32. Гајење i izvoz konja, mazgi i magaraca	97
33. Добијање лоја од говеди, оваца и коза	98
34. Prerada creva kod nas i izvoz preradenih creva	100
35. Производња шећера код нас	103

	Страна
36. Naša mlekerska industrija i izvoz njenih proizvoda	109
37. Производња уља у нашој земљи	113
38. Proizvodnja, trgovina i upotreba otpadaka pri izradi piva, ulja, skrobca, alkohola, brašna, vina, šećera i t. d.	117
39. Наша млинарска индустрија и извоз брашна	120
40. Proizvodnja sušena testa u našoj zemlji	128
41. Наша производња метала од сирка	130
42. Naša velika hemijska industrija	131
43. Наша електро-хемијска индустрија	135
44. Skupljanje i trgovina sa lekovitim biljem kod nas	140
45. Израда лекарије код нас	147
46. Naša proizvodnja žigica	151
47. Наша производња плавог камена	154
48. Naša proizvodnja baruta i eksploziva	156
49. Наша хемијско-техничка индустрија	159
50. Proizvodnja i potrošnja soli u zemlji	162
51. Производња сапуна у нашој земљи	163
52. Proizvodnja katrana kamenog uglja i njegova prerada kod nas	166
53. Наша асфалтна индустрија	168
54. Izvori nafte kod nas	170
55. Наша цементна индустрија	173
56. Skupljanje kostiju i proizvodnja koštane masti, tutkala, ugljena od kostiju i veštačkog dubreta	178
57. Наша производња и потрошња вештачког ђубрета	181
58. Fabrike za suhu destilaciju bukovog drveta kod nas	185
59. Наш корпарски занат и индустрија	187
60. Naše šume, njihovo iskorišćenje i izvoz njihovih izradevina	191
61. Прекомеран увоз стране робе и пад динара	199
62. Industrija hartije kod nas	203
63. Индустрија прераде хартије и лепенке (картона) код нас	207
64. Izrada drvene utrljanice i proste lepenke (kartona) kod nas	210
65. Израда целулозе код нас	211
66. Četkarski zanat kod nas	215
67. Прва српска фабрика вунених тканина у Ужицу и њен основалац	217
68. Čebedžijska kućevna industrija u Visokom (Bosna)	219
69. Скупљање, прање, прибирање и извоз крпа код нас	220
70. Izrada industrijska hidrofилnog pamuka za zavoje	222
71. Трговина сировом кожом и кожарска индустрија код нас	228
72. Proizvodnja i trgovina materija i ekstrakta za činjenje (štavljenje) kod nas	236
73. Трговина са кожом дивљачи и ђурчијски занат код нас	239
74. Kožari u Visokom (Bosna)	242
75. Кожарска индустрија код нас	243
76. Proizvodnja mašinskih kajiša kod nas	246
77. Обућарски занат и индустрија код нас	247
78. Proizvodnja saračko-sedlarske i torbarske robe kod nas	250
79. Производња кожа за рукавице и кожних рукавица код нас	251

	Страна
80. Industrije potrebne za narodnu obranu	252
81. Индустија Босне и Херцеговине. (Предавање пишчево о развиту индустрије у Босни и Херцеговини приликом отварања индустријско-пољопривредне изложбе у Сарајеву)	259
82. Историја и садашње стање трговине, заната и индустрије у Србији	267
a) Пред ослобођење од Турака	267
b) Радност и трговина у ослободеној Србији	268
c) Први трговински уговор независне Србије	270
d) Други уговорни период	272
e) Опћа царинска тарифа од 1904. год.	276
f) Носилац извоза, увоза и занатског и индустријског рада у земљи	279
g) Државни монопол	283
h) Државне трошарине	285
i) Увозна трговина	286
k) Извозна трговина	287
l) Извоз из нових крајева	288
m) Стање заната сада	288
n) Кућевна индустрија	292
o) Водена снага у Србији	295
p) Извоз радне снаге	296
r) Радна снага у индустрији	297
s) Индустријске повластице	298
t) Индустрија у Србији	299
u) Будућа индустрија	302
83. Предузећа траписта код Бање Луке	304
84. Индустрија у Карловцу	307
85. Варош Струмица	310
86. Mostar	312
87. Производња сировог гвожђа и гвоздених израда у Варешу	318
88. Гвоздена рудишта и будућа наша гвоздена индустрија у Босанској Крајини	322
89. Топионице и ваљавице кованог гвожђа и челика у Зеници	328
90. Индустрија гвоздених израда у Словеначкој	330
91. Гвоздена индустрија у Србији	334
92. Варјонице и ваљавице ковног гвожђа и челика у Словеначкој	338
93. Индустрија гвоздених израда у Босни и Херцеговини	340
94. Гвоздена индустрија у Хрватској и Славонији	343
95. Индустрија гвоздених израда у Војводини	346

Вз. 1089

ИЗДАЊА МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ.



НАША ИНДУСТРИЈА И ЗАНАТИ

ЊИНЕ ОСНОВИЦЕ, СТАЊЕ, ОДНОСИ, ВАЖНОСТ,
ПУТЕВИ, ПРОШЛОСТ И БУДУЋНОСТ.

II. ДЕО.

ОД

МИЛИВОЈА М. САВИЋА

НАЧЕЛНИКА МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ.

САРАЈЕВО

ЗЕМАЉСКА ШТАМПАРИЈА

1922.

ЦЕНА 20 ДИНАРА.

ПРЕДГОВОР.

Први део наше књиге »Наша Индустрија и Занати« лепо је примљен од стране привредника и јавности, па је изјављена и жеља, да се дело што пре продужи. Тој жељи смо одговорили II. делом, кога сад предајемо јавности. С тим ни смо стигли да завршимо опис наше индустрије и заната, него ће се дело продужити.

Овде смо унели, и детаљне описе кућевне индустрије у Србији, које смо, пре рата написали и штампали у »Царинском Гласнику« из разлога, што ова индустрија заслужује особите пажње, што је тако мало позната и што треба на њеном унапређењу радити, као и што се »Царински Гласник« не може готово никако добити и што се прилике у тој индустрији нису од тада знатно промениле.

У циљу познавања фактора, који су утицали и утичу на развитак индустрије у Србији унели смо и наш предратни чланак »Пољопривредна политика Србије« и »Закон о сеоским дућанима«.

И у овим описима наше индустрије и заната, старали смо се, да дамо публици, што је могуће прегледније и исцрпније стање описаних индустрија, и надамо се, да ће и овај део наићи на леп пријем од стране публике.

У Београду, новембра 1922.

Писац.

САДРЖАЈ.

	Страна
1. Наше етиваже шљива	1
2. Наша производња пастрме, сланине, сувог меса, кобасица и осталих конзерви од меса	6
3. Производња шампањца код нас	13
4. Производња сока од малина и вишања код нас	16
5. Производња шећерлема, бонбона и колача код нас	18
6. Наша индустрија сардина и других риба у кутијама	21
7. Наша производња конзерва од воћа и поврћа изузев пекмеца, и сувих шљива	24
8. Наше ситне сирове коже, њихов квалитет, подела, употреба и трговина	30
9. Производња трске и рогоза и њихова употреба код нас	35
10. Наше сировине за керамичну индустрију	43
11. Наша лежишта бауксита и њихова садашња прерада у алуминијеве препарате и будућа у алуминијум	46
12. Наша лежишта и производња гипса	49
13. Производња креча у нашој земљи	50
14. Производња течне угљене киселине и течног кисеоника у земљи	55
15. Производња свећа код нас	56
16. Наша производња земљаних, минералних и хемијских боја	58
17. Производња ланеног уља, уљеног фирлеза и лака код нас	62
18. Скупиљање и гајење мирисавог биља и производња мирисавог уља код нас	65
19. Израда катрана у срезу златиборском	69
20. Домаћа индустрија у ужичком округу	79
21. Наша производња памучне вате	92
22. Наше предioniце памука	93
23. Наша производња памучних тканина	96
24. Наша вунена индустрија предива и тканина	101
25. Наша производња плетених и преплетених текстилних израда и позаментерија	106
26. Наша производња ћилима изузев пиротских	113
27. Пиротско ћилимарство	116
28. Кућевна индустрија у округу пиротском (1911. године) — Платнари у Пироту	158
29. Производња куделе и ужарска кућевна индустрија у врањском округу до 1912. године	167
30. Наша чипкарска и везињска индустрија	207
31. Наша индустрија рубља и одела	210

	Страна
32. Наша производња шешира од клобучне	216
33. Наша производња сламних шешира	219
34. Наша производња вештачког цвећа	222
35. Наша производња кишобрана и сунцобрана	224
36. Наша производња израда од каучука	226
37. Наша производња сита и решета	228
38. Наша индустрија чешљева и дугмади од рожине и осталог материјала	229
39. Наша производња израда од целулоида	232
40. Наш биланс увоза и извоза	233
41. Наша производња фурнира и сандука	235
42. Наша производња паркета	237
43. Наша производња дрвене вуне, дрвених клинаца и чачкалица за зубе	238
44. Наша производња штапова	241
45. Наша качарско-бачварска индустрија	243
46. Наша производња намештаја од савијеног дрвета	247
47. Наша остала производња дрвеног намештаја	249
48. Наша производња специјалних израда од дрвета	255
49. Наша производња кеса од хартије, куверата и картонских израда	259
50. Наш каменорезачки занат и индустрија	262
51. Наша производња воденичког камења, тоцила и осталог камена за оштрење	266
52. Наша производња израда од цемента	269
53. Наша индустрија фајанса, мајолике и порцулана	273
54. Наша производња стакла за прозоре, огледала и стаклених гличаних плоча	276
55. Наша производња шупљег стакла	279
56. Наша производња гвоздених конструкција	284
57. Наша производња турпија и јегета у нашој земљи	286
58. Наша производња израде од гвозденог лима	288
59. Наша производња клинаца и ексера	291
60. Наша производња израда од жице	293
61. Наша производња српова и коса	295
62. Наша производња гвозденог намештаја	297
63. Наша производња браварских израда	299
64. Наш ковачки занат и индустрија	301
65. Наша производња израда златних и сребрних	305
66. Наша производња цинка и израда од њега	311
67. Производња олова у нашој земљи	313
68. Наша производња израда од алуминијума, калаја, никла и њи- хових легура изузев накита као и ситница од цинка	316
69. Занатско индустријско школовање	319
70. Пољопривредна политика Србије до 1910. год.	332
71. Закон о сеоским дућанима	352